

ثبات سیاسی و اقتصادی؛ عامل رونق سرمایه گذاری خارجی

■ آیا ما رقمی در اختیار داریم که دقیقاً مشخص کند میزان سرمایه خارجی جذب شده در ایران هم اکنون چقدر است و چه میزان از این عدد، به بورس تعلق دارد؟

جمع کل سرمایه گذاری خارجی در ایران در سال ۲۰۱۲، حدود ۴ و نیم میلیارد دلار بوده است که حدود دو تا سه درصد از این رقم در بورس صورت گرفته است. هنوز ساختار بورس ما برای خارجی ها آماده و مهیا نیست، ظرفیت بورس ما محدود است، البته میزان رغبت سرمایه گذاران ایرانی خارج از کشور به دنبال معاملات آنلاین بسیار افزایش یافته و همانطور که می دانید از دیدگاه ما، سرمایه های ایرانی خارج از کشور هم به نوعی سرمایه خارجی محسوب می شود چون از آن سوی مرزها وارد ایران می شود.

■ جذب سرمایه آن هم از نوع خارجی نیازمند ابزارهایی به روز تر است، چه ابزارهایی در این راستا پیش بینی شده است؟

بورس چندی است با وضع مقررات و ایجاد ابزارهایی جدید مانند صندوق های «ای تی اف» که مخلوطی از سهام مختلف است و ناشر و مسئول دارد، و نرخش اغلب در آخر روز تعیین می شود، توانسته جذابیت مضاعفی برای حضور در بورس چه برای سهامداران ایرانی و چه برای جذب سرمایه های ایرانیان خارج از کشور فراهم کند، اما شرایط برای خارجی ها کمی فرق می کند، از آنجا که خارجی ها برای وارد کردن پول خود باید از طریق سیستم بانکی اقدام کنند و برای خروج نیازمند مجوز خروج پول هستند اگر بخواهند در بورس خرید و فروش سهام بکنند توافقی میان وزارت دارایی و اقتصادی و بورس شده است که سرمایه گذار می تواند سهام هر شرکتی را تا زیر ۲۰ درصد با وارد کردن ارز خریداری کند و هر وقت قصد فروش سهامش را داشت، می تواند اصل و سود پول خود را از کشور خارج کند. در مجموع هم اکنون هیچ مانعی برای ورود سرمایه های خارجی به منظور معامله سهام وجود ندارد منوط به اینکه سهم مدیریتی نباشد.

■ پتانسیل بورس ایران برای جذب سرمایه چیست؟

متأسفانه ارزش روز بورس ما چندان بالا نیست به نحوی که هم اکنون ۴۵۰ شرکت در بورس حضور دارند و این تعداد در مقایسه با بورس های دنیا مثلاً آمریکا که در یک روز معادل ۵۰ درصد کل ارزش بورس ما دادوستد سهام انجام می شود، قابل توجه نیست، بنابراین چون عمق بورس ما به ارقام بالا نرسیده متأسفانه از هزاران شرکتی که هم اکنون در کشور فعالیت می کند فقط نماد ۴۵۰ شرکت نمایش داده می شود. از سوی دیگر عرضه سهام شرکت ها از سوی دولت به صورت خرد است نه بلوکی چرا که تجربه ثابت کرده که سهامداران خرد از پول کافی برای خرید سهام های بلوکی برخوردار نیستند و این بلوک ها توسط شرکت های بزرگی خریدار می شود و این یعنی قرار دادن این سهام از جیبی به جیب دیگر در حالی که عرضه سهام به صورت خرد موجب توسعه بازار سرمایه و ترغیب سرمایه ها به سوی بورس می شود.

■ به نظر شما چه دلایل قابل اطمینانی وجود دارد برای اینکه

بازدهی بیش از ۱۰۰ درصدی بورس تهران در یک سال و نیم اخیر، باعث شده که توجه بسیاری از سرمایه گذاران داخلی و خارجی به ویژه ایرانیانی که در خارج از کشور هستند به سوی تالار شیشه ای ایران جلب و جذب شود. اگر چه هنوز میزان سرمایه های خارجی در بورس ایران قابل توجه نیست، اما در این مدت کمیسیون سرمایه گذاری های خارجی اتاق بازرگانی و فعالان بورس دست به دست هم داده اند تا بتوانند با ابزارهای متنوع و به روز راه سرمایه ها را به طرف تالار شیشه ای ایران هموار کنند. چندی پیش مدیر عامل شرکت بورس تهران عنوان کرد که تنها یک درصد از معاملات بورس توسط خارجی ها انجام می شود و این رقم در مقابل تجربه های شیرینی که شاخص ها و دماسنج اقتصاد ایران تجربه می کند، چندان قابل توجه نیست. درباره وضعیت سرمایه گذاری خارجی در بازار سرمایه ایران با «حسین سلیمی»، رئیس انجمن سرمایه گذاری خارجی ایران گفت و گویی انجام داده و از دیدگاه وی را درباره چشم انداز بورس ایران در جذب سرمایه گذار خارجی جویا شده ایم. ادامه این گفت و گو در پی می آید:

■ لیلی خامنه

■ شاخص بورس در چند سال اخیر روند صعودی مناسبی داشته است. از طرفی چندی است که به دنبال تغییر دولت و بازگشت دوباره امید و خوش بینی به اقتصاد کشور، مدیر عامل سازمان بورس مذاکراتی را با کشورهای همسایه برای همکاری متقابل آغاز کرده است. به نظر شما برای محقق شدن برنامه جذب سرمایه گذار خارجی در بازار سرمایه ایران، باید چه نکاتی را مورد توجه قرار داد؟

ببینید تا زمانی که ثبات سیاسی و اقتصادی در ایران برقرار نشود قطعاً جذب سرمایه گذاری خارجی، رفت و آمدها و یا نتیجه این آمدها مثبت نخواهد بود، بنابراین مقدمه ای که با کشورهای همسایه شروع شده به بازگشت دوباره ثبات سیاسی و اقتصادی به کشور کمک می کند. در نتیجه وارد مذاکره شدن با کشورهای همسایه و بقیه کشورها هر چند هنوز شتاب بالایی ندارد، ولی می توان آینده را روشن تصور کرد. حتی چندی است که هیات هایی از کشورهای اروپایی هم خواهان آمد و شد به ایران شده اند و این مقدمه خوبی برای روان شدن سرمایه های خارجی به ایران است. شاخص بورس دماسنج اقتصاد ما محسوب می شود و بارش خود از رشد اقتصادی و ثبات حکایت می کند و از آنجا که خارجی ها هر روز شاخص های بورس دنیا و از جمله ایران را رصد می کنند در نتیجه بازدهی بالای بورس و صعودهای قابل توجه شاخص بورس به خارجی ها این پیام را می دهد که وضعیت اقتصادی ایران روبه بهبود است.

سرمایه‌ها به سوی بازار سرمایه سرآزیر شود؟

متوسط ارزش معاملات بورس تهران در سال ۱۳۹۱ بین ۵۰ تا ۱۰۰ میلیارد تومان بوده است در حالی که این رقم امروز به ۲۰۰ تا ۸۰۰ میلیارد تومان رسیده است و چه دلیلی متقن تر از این برای جذب سرمایه‌های خارجی. در دو سال، شاخص بورس از ۲۶ هزار واحد با یک افزایش سه برابری به بیش از ۸۵ هزار واحد افزایش یافته است، که بازدهی بسیار مطلوبی محسوب می‌شود. کسانی که پولشان را به صورت ثابت در بانک می‌گذارند و ۲۰ درصد سود دریافت می‌کنند در بورس می‌توانند با وجود تورم ۴۰ درصدی، حداقل این میزان را سود دریافت کرده یعنی با ریسک بالاتر می‌تواند سود بالاتری دریافت کنند.

■ یعنی بورس در رقابت با بانک‌هاست، اساسا بورس با کدام نهاد رقابت می‌کند؟

با هیچ نهادی، نه تنها در ایران بلکه در هیچ کجای دنیا. اما بورس در جذب نقدینگی با دیگر بازارها فعالیت و سعی می‌کند به واحدهای صنعتی بگوید که با ورود به این بازار می‌توانید از امکانات بورس استفاده کنید. به عنوان مثال معافیت مالیاتی دارید و با بورس میان بری است برای تامین نقدینگی آسان‌تر.

■ ارتباط اعضای اتاق بازرگانی ایران با بازار سرمایه چگونه است؟

ارتباط ما با اعضا برای حل مشکلات اعضاست، در نتیجه ما ارتباط مستقیمی با بازار سرمایه نداریم اما به خاطر اینکه اتاق بخش خصوصی است برای اینکه بتواند کمکی در بورس کند یک نماینده در بورس دارد تا حافظ منافع بخش خصوصی در بورس باشد، مثل ترغیب به اینکه شرکت‌ها یا اعضا سهم خریداری کنند که از مهمترین اصول کار ماست. اما اینکه ما مستقیما به اعضا توصیه کنیم که حتما سهمی را خریداری کنند، نه به این شکل نیست. اعضا در مجموع در بورس ذی نفع نیستند و در هر صورت ما رابطه تنگاتنگی با بورس نداریم.

■ اتاق در کمیسیون‌های مشترک با اتاق‌های خارجی بخشی را برای معرفی بازار سرمایه ایران دارد؟

یکی از وظایف انجمن سرمایه‌گذاری خارجی همین است، اگر خارجی‌ها به اتاق بیایند و قصد داشته باشند در بورس یا خارج از آن سرمایه‌گذاری کنند ما همه اطلاعات لازم را در زمینه‌های مختلف به آنها می‌دهیم.

■ روند اعطای مجوز به سرمایه‌گذار خارجی چگونه است. آیا نیازمند اصلاح این بورورکراسی‌ها نیستیم؟

قانون صدور مجوز سرمایه‌گذاری خارجی ایران پیشرفته است که ظرف ۱۱ روز به کسی که برای سرمایه‌گذاری خارجی درخواست می‌کند، مجوز داده می‌شود. معتقدم نبود همکاری دستگاه‌های داخلی، ضعف‌ها در این حوزه است. به عنوان مثال سرمایه‌گذار مجوز را دریافت می‌کند اما در انتقال پولش دچار مشکل و چالش می‌شود، در صورتی که در کشورهای دیگر مانند ترکیه وقتی سرمایه‌گذار برای ثبت شرکت می‌آید، در عرض ۵ دقیقه این کار انجام می‌شود. در حالی که در ایران این روند حداقل دو ماه طول می‌کشد و این یعنی بورورکراسی. در سازمان سرمایه‌گذاری خارجی، مجوز ۱۱ روزه داده می‌شود اما سرمایه‌گذار از همان اولین قدم برای شروع در هر مرحله‌ای با چالش‌های متعددی مواجه است اما در کشورهای دیگر همه نهاد‌های مرتبط برای ایجاد یک واحد تولیدی با سرمایه‌های خارجی دور یک میز جمع هستند و در مدت کمی همه مجوزها و امکانات را از زمین و برق و محیط زیست ارائه می‌کنند تا کار به راحتی انجام شود.

■ به نظر شما جای کدام ابزار یا نهاد مالی در بازار سرمایه ایران خالی است؟

ابزارهای مختلف مانند صکوک، اوراق مشارکت و... رانه فقط برای جذب حضور خارجی‌ها که برای همه شرکت‌ها و به منظور تامین نقدینگی طراحی می‌کنند، که همه اینها در حال اجراست و از ابزارهای خوبی است که خارجی‌ها هم می‌توانند استفاده کنند.

■ با توجه به آغاز به کار دولت یازدهم، فکر می‌کنید چقدر می‌توانیم شاهد جذب سرمایه خارجی باشیم؟

افرادی که به عنوان وزیر انتخاب شدند یا مدیرانی مانند آقای نهاوندیان از کسانی هستند که سالها با بخش خصوصی کار کرده‌اند و به روحیه بخش خصوصی اشراف دارند؛ از سوی دیگر بخش دولتی ایران را می‌شناسند در نتیجه این افراد می‌توانند مشکلات و چالش‌ها را سریع‌تر حل کنند. بنابراین تیم اقتصادی چون دردها را می‌شناسند، به سرعت برای چالش‌ها در مسان می‌یابند اما این ماجرا زمان می‌برد. مهمترین کاری که این هیات دولت برای مملکت انجام می‌دهد اصل ماجراست یعنی آمدن ثبات اقتصادی و سیاسی چرا که اگر اینها نباشد هیچ کاری در کشور و تعامل با جهان موفق نمی‌شود.